

ПАЈОНСКИ НАСЕЛБИ, УТВРДУВАЊА И НЕКРОПОЛИ ПО ТЕКОТ НА Р. БРЕГАЛНИЦА

МАЛЕШЕВО, 2014

Во периодот помеѓу 1 Јуни и 1 Јули, 2014 година, беа спроведени археолошки истражувања во Малешевијата, како дел од проектот “Пајонски населби, утврдувања и некрополи по текот на р. Брегалница”. Носител на проектот е Универзитетот Гоце Делчев од Штип. Со проектот раководи Доц. Д-р Трајче Нацев, а стручниот тим го сочинуваа м-р Дарко Стојановски и Маноил Стефановски, дипломиран археолог. Учество зедоа и студентите на студиските програми Археологија и Историја на Факултетот за образовни науки при УГД.

Втора година по ред истражувањата поврзани со овој проект се одвиваат во Малешевијата. Со овогодинашните истражувања беа опфатени три археолошки локалитети: Грамадјето - с. Робово, Попов Рид – Берово и Грамадје – с. Владимирово.

На локалитетот Грамадјето во атарот на с. Робово беа поставени и истражени две сонди. Целта беше да се констатираат стратиграфските слоеви, а очекувањата беа дека под најгорниот доцноантички слој, чии елементи од материјалната култура беа видливи на површината, се наоѓа постар слој од железното време со пајонска материјална култура. Иако претпоставките не успеавме да ги потврдиме, целите сепак беа остварени. Во двете сонди беше констатиран дебел слој од доцноантичкиот период. Во сонда 1 археолошки артефакти се наоѓаа од површината па се до протохумусот, кој се наоѓа на длабочина од 1,8 м. Во целиот овој културен слој се разликуваат две стратиграфски единици, кои сепак најверојатно припаѓаат на истиот или близок хронолошки период. Нивото на газење на погорниот стратум се наоѓа на длабочина од 0,9 м. од површината, кое се манифестира како тенок слој од нешто посветла, набиена глинеста земја и на него беа откриени сид 1 (неправилан ред од аморфни камења), групација од фрагменти од тегули и питос и мало издигнување од силно набиена глина, измешана со гареж и фрагменти од садова керамика. Двата слоја не се разликуваат особено во бојата и структурата на земјата. Исто така не се забележуваат големи типолошки разлики во керамиката, освен тоа што во подолниот слој малку поголемо беше присуството на груба керамика. Во погорниот слој 1 беше откриена

монета од Константин I, што би го сместил слојот хронолошки во првата половина или кон средината на 4ти век. Како што беше споменато, веројатно постариот слој непосредно му претходи хронолошки на првиот.

Потврда за хронолошката блискост дава и сонда 2, која се наоѓа на околу 75 м. Северозападно од сонда 1. Овде се ископуваше слој со идентична почва и керамика се до длабочина од 1,6 м, без да биде констатирано ниво кое би го поделило слојот стратиграфски и хронолошки. На споменатата длабочина започнува археолошки стерилан слој од зеленкасто-сива глина.

На локалитетот Попов Рид во Берово беше поставена само една сонда, при што беше констатиран многу плиток доцноантички слој (до 0,3 м под современата површина). На оваа длабочина беа забележани неколку јами, но премногу плитки и неправилни и без археолошки материјал за да имаат некако археолошко значење. Под овој слој најдовме на стерилна земја без археолошки наоди.

На локалитетот Грамадје кај с. Владимирово продолжуваме со истражување од претходната година. Беа поставени две сонди (сонда 2 и 3) на различни топографски позиции. Во сонда 2 беше откриена единствено една поголема јама, која можеби била во функција на оградување на постарата населба од неолитот. Јамата се наоѓа во Југоисточниот дел на сондата и со својот поголем дел излегува надвор од границите на сондата.

Во сонда 3 беше откриен сид со отвор во средината. Претпоставките се дека се работи за надворешен сид и влез во објект за живеење, но поради малата ширина на отворот и големото количество гареж на едната страна од сидот, можно е да се работи за стопански објект (работилница), при што отворот би имал функција за исфрлање на пепел, гареж и други отпадни материјали. Горниот дел на објектот бил граден со плет и кал, а бил покриен со тегули, па така, врз сидот беше откриен поголем рушевински слој од камења, лепеж и тегули. Во објектот, покрај големото количество фрагменти од керамички садови, беа откриени и поголем број камени тегови со издолжена заоблена форма, идентични со теговите откриени во сонда 1 од минатата година. Објектот може да се датира во доцната антика, но поради ограниченоста на просторот и времето за истражување, точната функција на објектот не беше утврдена. По целосното истражување и документирање на објектот, на западниот дел од сондата под слојот пепел и гареж, беше

откриена јама вкопана во самата карпа. Во неа беа откриени неколку камења и фрагменти од керамички садови со темна боја, а близу до неа, повторно на самата карпа, беа откриени некалку метални предмети, меѓу кои и железен нож. Јамата со поголемиот дел излегува од рамките на сондата и поконкретна интерпретација засега е невозможна.

Сл.1 Лок, Грамадјето, Робово: сонда 1, ниво 1

Сл.2 Лок. Грамадјето, Робово: сонда 1, северен профил

Сл.3 Лок. Попов Рид, Берово: сонда 1 по исцрпување на културниот слој

Сл.4 Лок. Грамадје, Владимирово: сид 1 и СЗ дел на сонда 3 во почетна фаза на истражување

Сл.5 Лок. Грамадје, Владимирово: сид 1 и СЗ дел на сонда 3 во финална фаза на истражување

Сл.6 Лок. Грамадје, Владимирово: Сонда 3, ЈИ дел

Сл.7 Лок. Грамадје, Владимирово: јама 1, ЈЗ профил

Сл.8 Лок. Грамадје, Владимирово: сид 1

Сл.9. Панорамска снимка на лок. Грамадје, Владимирово